

Visie sociaal domein

Commissie Samenleving

14 oktober 2026

Wat is een visie?

Welke richting geeft het Samenlevingsakkoord?

Samenlevingsakkoord:

- *Wij staan voor een stad waarin iedereen mee kan doen en ondersteuning dichtbij is. Waar de sociale basis sterk is, vrijwilligers en verenigingen worden gewaardeerd, professionele hulp beschikbaar blijft voor wie dat nodig heeft en armoede of beperkte geletterdheid niemand in de weg staan om mee te doen. We investeren daarom in ondersteuning dichtbij: in de buurt, via vrijwilligers en sociale netwerken, zodat er ondersteuning is voor iedereen en professionele hulp beschikbaar blijft voor wie dat echt nodig heeft.*
- *Voorkomen is beter dan genezen — en goedkoper. We investeren structureel in preventie: in vroege signalering, in een sterke sociale basis, in bewegen, ontmoeting en bestaanszekerheid. Niet als sluitpost, maar als bewuste keuze.*

Waar gaat het vanavond over?

Doel en programma

Vandaag:

Verder doorgronden en concretiseren van de richting die het Samenlevingsakkoord geeft.

Hoe?

- Korte terugblik: wat is het sociaal domein?
- Aanleiding: Waarom een nieuwe visie?
- Proces: Wat is er tot nu toe gedaan?
- Bespreken richting aan de hand van een aantal stellingen met scenario's: Wat geeft de commissie mee aan het college bij de verdere uitwerking van de visie?

Hoe gaat het verder na vanavond?

De visie landt in een document dat door de gemeenteraad wordt vastgesteld.

Na vanavond:

- Het college schrijft de visie op basis van de uitkomsten van vanavond, de uitkomst van de participatie met de stad en wetenschappelijke inzichten.
- De visie wordt naar de Goudse Adviesraad voor het sociaal domein (GASD) gestuurd. Zij geven advies aan het college.
- Het college verwerkt het advies van de GASD en legt de visie bij de gemeenteraad voor ter besluitvorming.

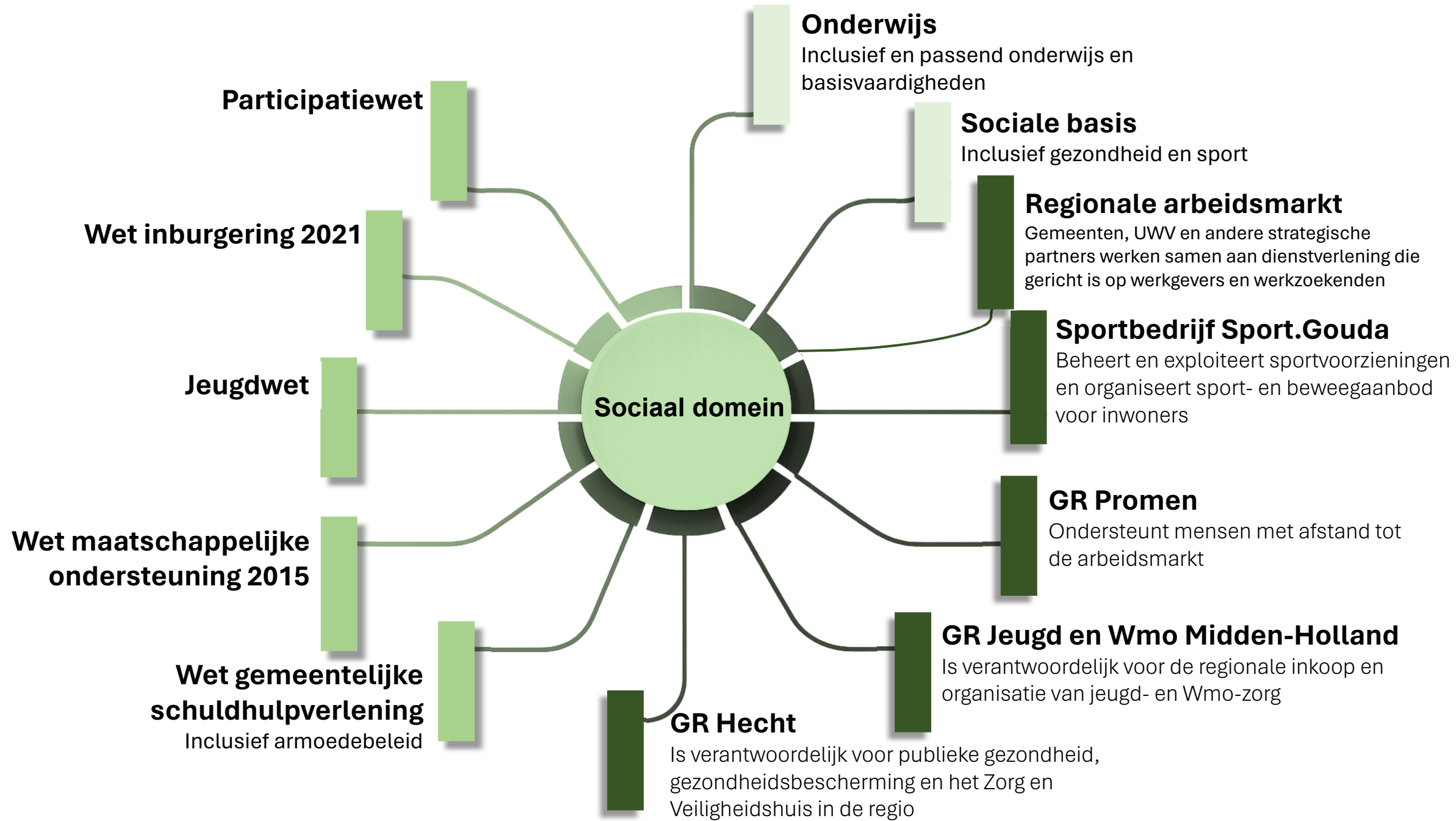

Wat is het sociaal domein?

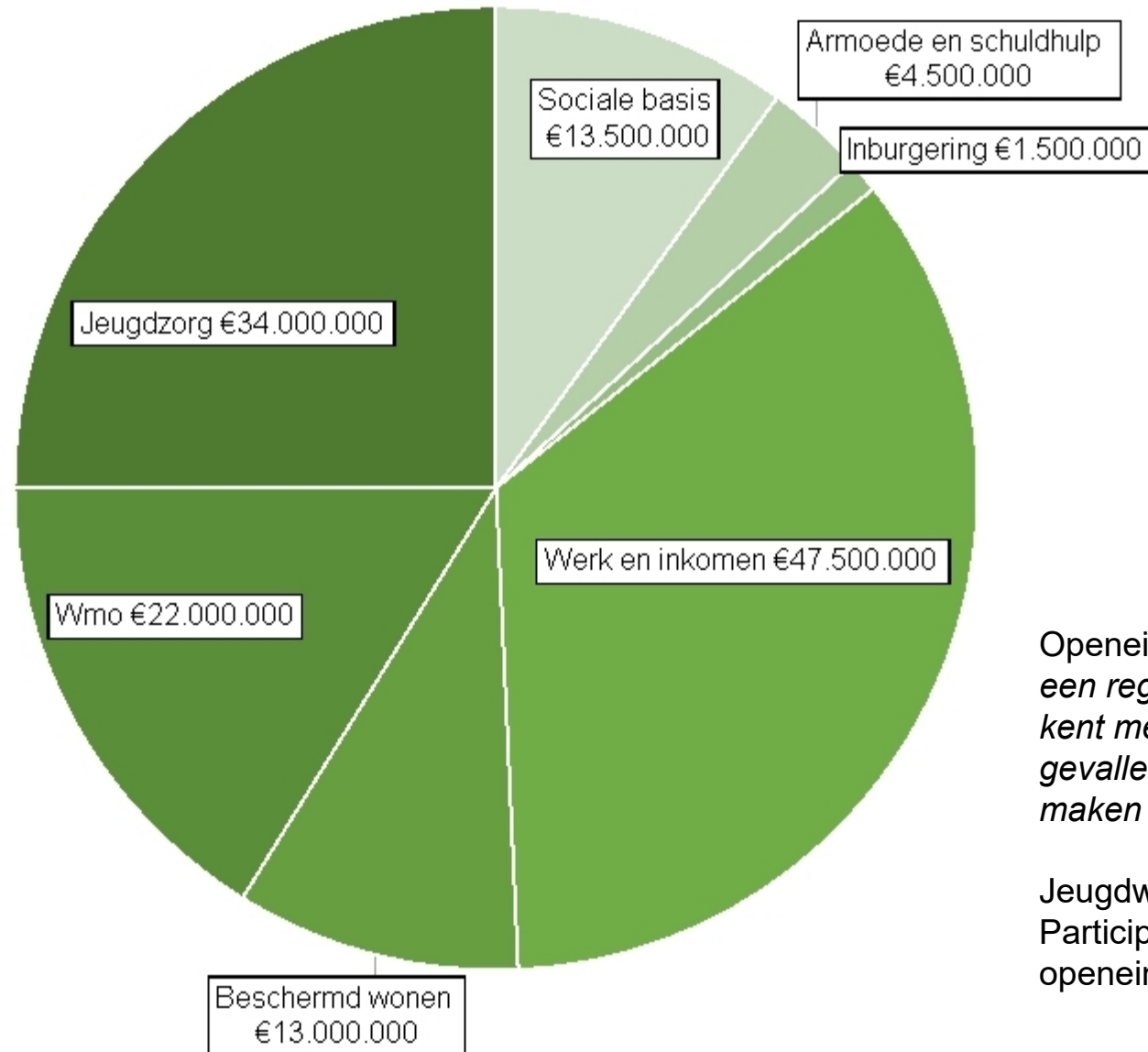
Korte terugblik commissie 15 juni

Hoe ziet het sociaal domein eruit?

Uitgaven sociaal domein (begroting 2026)

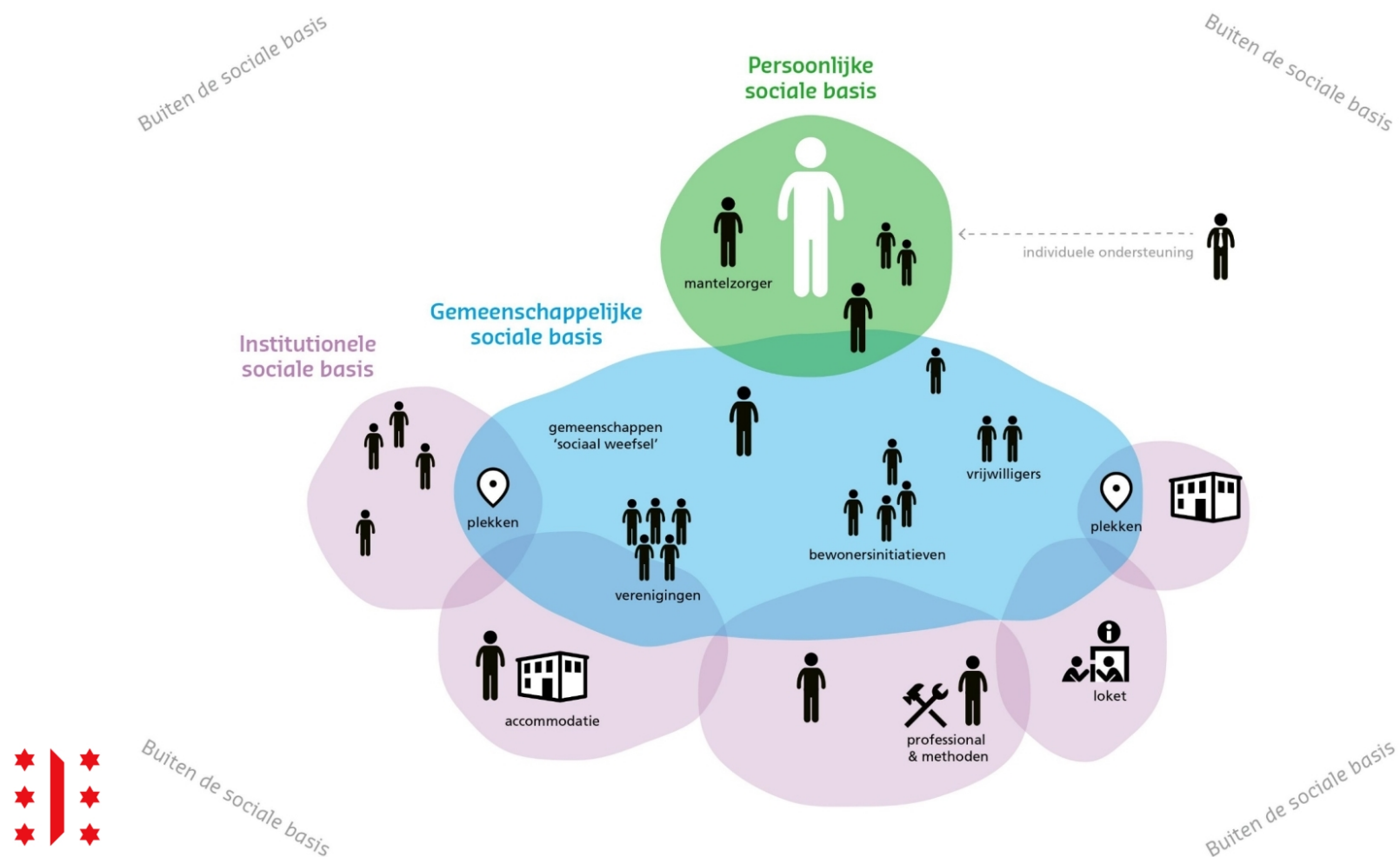

Openeinderegeling:
*een regeling die geen beperking
kent met betrekking tot het aantal
gevallen dat er gebruik van kan
maken*

Jeugdwet, Wmo en
Participatiewet zijn
openeinderegelingen.

Belangrijk voor vanavond: wat is de sociale basis?

Vragen?

Waarom een nieuwe visie?

Aanleiding

De beweging van de afgelopen jaren is 'naar de sociale basis' geweest: meer focus op versterken van sociale netwerken en op (collectieve) ondersteuning zonder indicatie

Doel van die beweging:

- Andere benadering van hulpvragen: niet iedere hulpvraag is een zorgvraag
- Meer gebruik maken van de kracht van inwoners zelf en hun netwerk
- Minder vaak kostbare individuele ondersteuning

Waarom een nieuwe visie?

Aanleiding

Lopende beleidsnota *Iedereen kan meedoen* biedt in de huidige context onvoldoende houvast voor het maken van richtinggevende (financiële) keuzes voor nu en voor de toekomst

Maatschappelijke context:

- Landelijk: gebruik jeugdzorg is sinds de decentralisatie in 2015 sterk gestegen.
- Landelijk: Participatiewet in Balans vraagt om meer maatwerk.
- Gouda vergrijst en ouderen blijven langer thuis wonen: we verwachten een groter beroep op ondersteuning vanuit de Wmo 2015 de komende jaren.
- Door personeelstekorten komt ondersteuning aan de meest kwetsbare inwoners onder druk te staan en is een nog groter gebruik niet te dragen.

Lokale context:

- In voorjaar 2025 gesprekken in de commissie samenleving over besparingsmaatregelen sociaal domein (rapport Berenschot). Uitkomst: ingeboekte besparingen in het sociaal domein (programma 4) van ca. 4,8 miljoen euro.
- (Verdere) realisatie van de besparingsmaatregelen vraagt om duidelijke richting en visie.

Vragen?

Wat is er tot nu toe gedaan?

Proces

Belangrijkste: een uitgebreid participatietraject met de stad van december tot en met april

- Steekproef in Bloemendaal: 500 inwoners zijn uitgenodigd om mee te praten over de visie, 22 inwoners hebben deelgenomen
- Gesprekken met een breed palet aan sleutelpersonen, ervaringsdeskundigen en belangenbehartigers
- Meedenksessie met maatschappelijke partners (zoals vrijwilligersorganisaties) uit de stad
- In totaal ca. 110 inwoners/organisaties gesproken

Verder:

- Verzamelen nieuwste inzichten kennisinstituten/wetenschap
- Gesprekken in de interne organisatie

Wat is er tot nu toe gedaan?

Proces

Belangrijkste uitkomsten van de participatie (zie ook raadsmemo 'Participatieverslag visie sociaal domein, inclusief bijlage):

- Brede overeenstemming over de noodzaak om er te zijn voor de meest kwetsbare inwoners, en tegelijkertijd de noodzaak om vaker een beroep te doen op het eigen netwerk van inwoners.
- Geen overschatting én geen onderschatting van inwoners: niet iedereen heeft een netwerk/de vaardigheden om ondersteuning zelf te organiseren. Tegelijkertijd zijn ook veel Gouwenaren goed in staat om 'zichzelf te redden'.
- De gemeente kan bijdragen door het stimuleren van samenwerking, bouwen van relaties en waar mogelijk het vereenvoudigen van systemen.

Vragen?

Bespreken richting

Richting bepalen vraagt principiële keuzes: wat wordt de hoofdrichting en wat wordt de uitzondering?

Dit gebeurt aan de hand van een aantal stellingen, waarbij steeds 4 mogelijke richtingen worden beschreven die overeenkomen met de richtingen uit de matrix hiernaast.

Aan u steeds de vraag: welk scenario spreekt u het meest aan?

Vragen?

Gouwenaren ontmoeten elkaar

Welke rol heeft de gemeente ten opzichte van de samenleving?

Scenario A:

De gemeente vindt zichzelf verantwoordelijk voor het organiseren van ontmoeting tussen inwoners. Daarom heeft de gemeente buurtwerkers in dienst die actief inwoners benaderen en aan elkaar koppelen.

Scenario B:

De gemeente vindt het belangrijk dat inwoners elkaar ontmoeten, maar legt de verantwoordelijkheid voor de organisatie bij inwoners zelf. Wel vindt de gemeente het belangrijk om ruimte te bieden voor ontmoeting. Daarom stelt de gemeente plekken ter beschikking waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten, maar ligt de verantwoordelijkheid voor organisatie van activiteiten bij inwoners zelf.

Scenario C:

De gemeente vindt het haar taak om ontmoeting tussen inwoners zoveel mogelijk te faciliteren. Wel vindt de gemeente het belangrijk om dit in de samenleving te organiseren. Daarom subsidieert de gemeente buurthuizen, en organisaties die allerlei activiteiten organiseren waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten.

Scenario D:

De gemeente vindt het belangrijk dat inwoners elkaar ontmoeten, maar legt de verantwoordelijkheid hiervoor bij inwoners zelf. Daarom laat de gemeente het bij inwoners zelf om ontmoeting te organiseren.

Goudse kinderen groeien kansrijk op

Welke rol heeft de gemeente ten opzichte van de samenleving?

Scenario A:

De gemeente vindt zichzelf verantwoordelijk voor het kansrijk opgroeien van kinderen. Daarom heeft de gemeente opvoedcoaches en jeugdwerkers in dienst die ouders kunnen ondersteunen en organiseert de gemeente zelf activiteiten aanbod voor kinderen.

Scenario B:

De gemeente vindt het belangrijk dat kinderen kansrijk opgroeien, maar vindt dat ouders hier zelf verantwoordelijk voor zijn. Wel vindt de gemeente het belangrijk dat ouders op het moment dat ze een hulpvraag hebben, al tijdens het proces van aanvragen hulp krijgen. Daarom beoordelen medewerkers van de gemeente niet alleen of ouders recht hebben op ondersteuning voor hun kind, maar geven medewerkers tijdens het proces van de aanvraag al wat ondersteuning aan ouders.

Scenario C:

De gemeente vindt het haar taak om bovenop de wettelijke taken (zoals het financieren van het consultatiebureau) te investeren in het versterken van de opvoedvaardigheden van ouders en het aanbieden van een rijk aanbod voor kinderen, zodat zij zich breed kunnen ontwikkelen. Wel vindt de gemeente het belangrijk om dit in de samenleving te organiseren. Daarom subsidieert de gemeente organisaties waar ouders cursussen kunnen volgen en waar ouders individuele begeleiding kunnen krijgen, en organisaties waar kinderen allerlei activiteiten kunnen doen buiten schooltijd.

Scenario D:

De gemeente vindt het belangrijk dat kinderen kansrijk opgroeien, maar vindt dat ouders hier zelf verantwoordelijk voor zijn. Daarom laat de gemeente het (buiten de wettelijke taak) aan ouders en hun netwerken zelf om elkaar te helpen bij het opvoeden en opgroeien van kinderen.

Gouwenaren zijn financieel stabiel

Welke rol heeft de gemeente ten opzichte van de samenleving?

Scenario A:

De gemeente vindt zichzelf verantwoordelijk voor de financiële stabiliteit van inwoners. Daarom heeft de gemeente budgetbeheerders en -coaches in dienst die inwoners die dit lastig vinden, helpen om hun financiën op orde te houden.

Scenario B:

De gemeente vindt het belangrijk dat inwoners financieel stabiel zijn, maar vindt dat inwoners hier zelf verantwoordelijk voor zijn. Wel vindt de gemeente het belangrijk dat inwoners een goede start maken op het moment dat ze aankloppen voor ondersteuning, en brengt daarom samen met een inwoner de financiën op orde voordat ondersteuning vanuit de wet in wordt gezet.

Scenario C:

De gemeente vindt het haar taak om bovenop de wettelijke taken (zoals het verlenen van een bijstandsuitkering en het bieden van schuldhulpverlening) te investeren in de basisvaardigheden en financiële vaardigheden van inwoners. Wel vindt de gemeente het belangrijk om dit in de samenleving te organiseren. Daarom subsidieert de gemeente organisaties waar inwoners taalles kunnen krijgen en vrijwilligersorganisaties waar vrijwilligers andere inwoners helpen met hun financiën.

Scenario D:

De gemeente vindt het belangrijk dat inwoners financieel stabiel zijn, maar vindt dat inwoners hier zelf verantwoordelijk voor zijn. Daarom laat de gemeente het (buiten de wettelijke taken) bij inwoners die dit moeilijk vinden zelf om hierbij hulp in te schakelen.

Gouwenaren zijn mentaal veerkrachtig

Welke rol heeft de gemeente ten opzichte van de samenleving?

Scenario A:

De gemeente vindt zichzelf verantwoordelijk voor de mentale veerkracht van ouders. Daarom heeft de gemeente sociaal werkers in dienst die inwoners ondersteuning bieden.

Scenario B:

De gemeente vindt het belangrijk dat inwoners mentaal veerkrachtig zijn, maar vindt dit een verantwoordelijkheid van inwoners zelf. Wel vindt de gemeente het belangrijk dat inwoners die aankloppen voor ondersteuning tijdens het proces van aanvragen al ondersteuning krijgen. Daarom beoordelen medewerkers van de gemeente niet alleen of inwoners recht hebben op ondersteuning, maar geven medewerkers tijdens het proces van de aanvraag al wat ondersteuning.

Scenario C:

De gemeente vindt het haar taak om bovenop de wettelijke taken (zoals voor kinderen het bieden van specialistische GGZ, en het bieden van individuele begeleiding vanuit de Wmo) te investeren in de mentale veerkracht van inwoners. Wel vindt de gemeente het belangrijk om dit in de samenleving te organiseren. Daarom subsidieert de gemeente organisaties die inwoners door inzet van ervaringsdeskundigen ondersteuning bieden bij mentale problemen. En koopt de gemeente publiekscampagnes in om het bewustzijn rond mentale problematiek vergroten.

Scenario D:

De gemeente vindt het belangrijk dat inwoners mentaal veerkrachtig zijn, maar vindt dit een verantwoordelijkheid van inwoners zelf. Daarom laat de gemeente het (buiten de wettelijke taak) bij inwoners zelf om elkaar te ondersteunen.